

Závod község több évtizedes, települési értékvédő programja

Závod község a tolnai dombságban, a Völgység tájegységben fekszik. A németekkel betelepített falu 1718-tól lassú fejlődésnek indult, s fokozatosan bővült, gyarapodott. Az eredeti faszervezetes, majd földfalú épületállomány a 18–19. század fordulója és a II. világháború között szinte teljes mértékben kicserélődött. Az addigra majd' ezer lelket számláló, virágzó település lakóépületei széles „ganggal”, sok lakószobával, utcai díszítésükben a polgári lakások jegyeit hordozva épültek. A gazdasági épületek jó arányú, gazdagon díszített téglarchitektúrával készültek meg. A falu azonos szemlélettel létrehozott épületei egységes, jellegzetes településképet alkotnak.

A település vezetése már az 1980-as években felismerte az építészeti jegyeket mindvégig megőrző egységes beépítés jelentőségét, gondosan ápolta és újíttotta meg a jelentős számú vallási emléket. Összefogással újjult meg a kálváriadomb, több, belterület körmeneti kápolna, számos köztéri szobor és feszület. Ugyancsak közösségi – előbb tanácsi, később önkormányzati – támogatással sikerült megőrizni néhány faluképi jelentőségű lakóház utcai díszítését, utcafronti kerítését. A település rendezési tervének szerves része az épített örökség megőrzése, mely a védett épületállományon elvégezhető munkákat valóban komolyan szabályozza. 2002-től rendelet írja elő az építészeti értékek helyi védelmét. A településen évente kiírt helyreállítási pályázathoz kapcsolódóan a képviselő testület különít el támogatási összeget. A SAPARD, majd a LEADER program lehetőségeit jól kihasználva a településen szisztematikusan újulnak meg a helyi védelem alatt álló értékek.

2006 óta a tervezett és megvalósuló építési munkákat megbízott főépítész véleményezi.

Závod község Önkormányzata 2007-ben elnyerte a hazánkban első alkalommal meghirdetett Helyi Építészeti Örökség Nívódíjat.

A több évtizedes tudatos építészeti örökségvédelmi programnak köszönhetően a falu egyedülálló módon megőrizte értékes településképét, rangos épületei szakszerűen megújítva örökítik tovább a hagyományos építészeti értékeket. Egységes, a történeti értékeket előtérbe helyező utcaképeket, településkaraktert állítottak helyre hitelesen. A több évtizedes munka során értékkekké váltak a település régi házai, amelyek funkciójukat megtartva megtalálták helyüket a település mai életében.

Závod település több évtizedes, következetes település értékvédelmi programját az ICOMOS MNB Példamutató Műemlékgondozásért Díjjal ismeri el, és mutatja fel más települések számára is követendő példaként.